

Ingrid & Joachim Wall

**KUN SANAT
LOPPUVAT**

KIM WALLIN TARINA

WSOY

Ingrid ja Joachim Wall

KUN SANAT LOPPUVAT

– KIM WALLIN TARINA

SUOMENTANUT IDA TAKALA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ingrid Wall on kääntänyt artikkelit, sitaatit ja puheet
alun perin englannin kielestä ruotsin kieleen.

Sivut 117–118: Lainaus Fred Carverilta on julkaistu
The Sri Lanka Campaign for Peace and Justice'n luvalla.
Ruotsinkielinen alkuteos

Boken om Kim Wall – när orden tar slut

Copyright © Ingrid & Joachim Wall 2018

First published by Albert Bonniers Förlag, Stockholm, Sweden.

Published in the Finnish by arrangement with Bonnier Rights,
Stockholm, Sweden.

Suomenkielinen laitos © Ida Takala ja WSOY 2019

Werner Söderström Osakeyhtiö

Valokuvat © Joachim Wall/ Yksityiskokoelma

ISBN 978-951-0-43920-3

Painettu EU:ssa

1. LUKU

Puhelimen ääni rikkoo makuuhuoneen hiljaisuuden. Kattoon heijastuu punaisin numeroin kellonaika 05.31. On perjantai-aamu, 11. elokuuta 2017.

Soittaja on Ole, Kimin kumppani. Hän on hermostunut, hänen äänensä on kireä ja hän kysyy, voimmeko keskustella englanniksi. Ole pelkää, että emme ymmärrä häntä – vaikka Trelleborgia ja Kööpenhaminaa erottaa vain muutama kymmenen kilometriä, ei ole itsestään selvää, että tanskalainen ja skånelainen ymmärtävät toisiaan. Nyt on tärkeää, että hänen sanomansa menee perille. »Kim on kadonnut sukellusvenematalla Kööpenhaminan lähetyvillä», Ole toistaa. Ellei hänen äänensä olisi niin huolestunut, luulisin hänen vitsailevan. Kadonnut? Sukellusveneessä? Kööpenhaminan lähetyvillä?

Niin alkaa painajainen, josta emme koskaan herää. Tyttäreemme, siskomme, rakkaamme lähti juttukeikalle aivan normaalina työpäivänä freelance-toimittajan elämässä. Hän ei tullut takaisin. Hän päätyi otsikoihin sen sijaan että olisi kirjoittanut niitä.

Herätän Jocken, joka nukkuu viereisessä sängyssä. Lupaamme soittaa Oelle takaisin. Pian olemme täysin hereillä, ja vähitellen meille kirkastuu hyvin epätodennäköinen tapahtumasarja. Tyttäreemme on edellisenä iltana lähtenyt tekemään juttua Tanskassa

kaikkien tuntemasta miehestä, joka rakentaa sukellusveneitä ja haluaa lähettää itsensä avaruuteen. Kimin oli tarkoitus haastatella miestä tämän omin käsin rakentamassa sukellusveneessä, joka sekun on Kööpenhaminan rannoilla tuttu näky.

Ole on odottanut Kimin paluuta koko yön. Hän on pyöräillyt edestakaisin Refshaleøenin alueella Kööpenhaminan pohjoispuolella, etsinyt, soittanut Kimin puhelimeen, tutkinut joka kolkan. Hän on herättänyt sukellusvenemiehen vaimon kysyäkseen tältä, tietääkö hän jotain. Ole on soittanut poliisille ja meripelastusseuralle ja pyytänyt ja rukoillut, että hänet otettaisiin todesta. Hän on tehnyt kaiken voitavansa löytääkseen Kimin. Tämänhän piti vain tehdä lyhyt keikka ja palata sitten Olen ja hyvien ystäviensä luo.

Yritämme muodostaa kuvaa siitä, mitä on saattanut tapahtua. Ilmeisesti kyseessä on onnettomuus. Sukellusvene ei ole jostain syystä päässyt nousemaan takaisin pintaan. Tuulivoimalan tornista rakennettu, kahdeksantoista metriä pitkä alus on nyt jossain Juutinrauman salmen pohjassa. Haluamme tietää, miten sukellusvenettä etsitään. Muistin perukoilta nousee kuvia helikoptereista, jotka etsivät aikoinaan sukellusvenettä Ruotsin saaristossa. Käytettiinkö silloin kaikuluotainta? Eikö ollutkin vaikeaa, melkein mahdotonta, löytää vene pinnan alta? Muut käytännön kysymykset kolkuttelevat mielessä: kuinka pitkäksi aikaa happi riittää? Olelle on kerrottu, että happi riittää kahdelle hengelle kahdeksitoista tunniksi. On pian kulunut puoli vuorokautta siitä kun Ole sai Kimiltä viimeisen viestin: *Nyt me sukellamme*. Aika on käymässä vähiin.

Tanskassa etsinnät ovat jo käynnissä. Jocke soittaa Tanskan meripelastusseuralle, joka vastaa operaatiosta. »Meillä on yksi helikopteri ilmassa ja kolme alusta vesillä. Yritämme kaikin tavoin saada selville, missä hän on kulkenut. Tiedämme varmasti, että hän on lähtenyt satamasta ja alus on silloin kulkenut veden pinnalla. Se oli noin puoli yhdeksältä illalla», päivystäjä kertoo Jockelle, joka kirjoittaa tiedot lehtiöönsä niin että minä-

kin voin nähdä ne. »Voi, onpa hankalaa, kun tutkittava alue on niin suuri» kuulen Jocken sanovan. Päivystäjä Århusista vahvistaa: »Alue on tosiaan suuri, koska heidän lähdöstään Refshaleøenilta on kulunut niin pitkä aika.»

Kukaan ei tiedä, missä he ovat, Juutinrauma on laaja alue. Mies toteaa, että happi riittää kahdelle hengelle kahdeksitoista tunniksi, saman olemme kuulleet jo Olen kautta. »Sittenhän aikaa on enää kaksi tuntia», Jocke sanoo huolestuneella äänellä. »Niin, mikäli he ovat sukeltaneet saman tien. Mutta mikään ei viittaa siihen, että he ovat pohjassa. Olemme yrittäneet soittaa tyttärellenne, mutta puhelimeen ei vastata. Poliisi yrittää paikallistaa puhelinta», neutraali ääni kertoo.

Etsintöjä tehdään merellä, mutta ei kaikuluotaimen avulla, meille kerrotaan. Tanskan armeija etsii ja Ruotsin viranomaisia on informoitu. »Pyydämme lisävoimia, jos niitä tarvitaan. On vaikea tietää, mistä pitäisi etsiä», vastaava päivystäjä sanoo.

Puhelinkeskustelu ei helpota oloamme. Meri on suuri, ja tyttäreemme on siellä jossain. Tavallisen veneen löytäminenkin voi olla vaikeaa, mutta nyt vene voi olla jopa pinnan alla. Teemme ilmoituksen Ruotsin meripelastusseuralle ja poliisille. Toivomme, että mitä useampi taho etsii, sitä suuremmat mahdollisuudet on löytää vene. Yritämme löytää tietoa internetistä, kuuntelemme radiota ja seuraamme uutisia. On vasta aikainen aamu, mutta kadonneesta sukellusveneestä puhutaan kaikkialla. Tanskan media raportoi tapauksesta jo aamuseitsemältä: *Kahta matkustajaa ja yksityistä sukellusvenettä etsitään helikopterein ja venein Kööpenhaminan vesillä*, otsikko kuuluu. Jutussa kerrotaan lyhyesti, mitä tilanteesta tiedetään. Tunnistamme tapahtumien kulun, sillä me molemmat olemme tehneet pitkän uran toimittajina. Tällä kertaa kyseessä on kuitenkin tyttäreemme, meidän Kimimme. Sitä on vaikea käsittää. Tilanne on epätodellinen, aivan kuin katsoisimme huonoa elokuvaa, jonka haluaisi jättää kesken, koska juoni on niin epärealistinen.

Olemme tänään jälleen kerran lähdössä Berliiniin. Aiomme juhlia 45 yhteistä vuotamme ja niitä 31 vuotta, jotka olemme olleet naimisissa. Seitsemältä aamulla meillä on edessämme muutaman kilometrin matka kotoamme Gislövs strandmarkista Trelleborgin satamaan, sieltä otamme laivan Sassnitziin ja ajamme Saksan itäpuolen läpi Berliiniin. Vaihdoin sormuksia elokuussa 1986, sillä Kim oli juuri ilmoittanut tulostaan maailmaan.

Olimme matkustelleet pitkin Yhdysvaltoja ja Karibiaa kuu-kauden ajan. Olimme nähneet Grand Canyonin, koittaneet onneamme 75 sentillä Las Vegasissa, nauttineet San Franciscosta ja snorkkelisukeltaneet Cozumelissa. Raskauteni ei tuottanut minkäänlaisia ongelmia, vointini oli loistava, vaikka vatsani alkoi pyöristyä entistä enemmän. Lopulta istuimme epämukavilla valkoisilla muovituoleilla John F. Kennedyn lentokentän lähtöterminaalissa New Yorkissa. Oli myöhä, olin kauttaaltani väsynyt ja odotin kovasti pääsyä lentokoneeseen, joka veisi meidät Kööpenhaminaan. Yhtäkkiä tunsin potkun vatsassani. Ja sitten toisen. Vauva oli alkanut kommunikoida! Aika pysähtyi tunkkaisessa terminaalissa, meille se oli upea hetki, pieni ihminen sisälläni liikkui.

2. LUKU

Laivamatka loppukesän auringossa jää toteutumatta. Sen sijaan ajamme Juutinrauman salmen yli Kööpenhaminaan, Refshaleøenille. Heitämme valmiiksi pakatun matkalaukun autoon; toivomme ja oletamme, että kaikki järjestyy. Kim palaa ehjin nahoin, ja me voimme lähteä Saksan pääkaupunkiin Tanskan kautta. Matkalla Malmöhön, ylittäessämme siltaa ja lähestyessämme Kööpenhaminaa, Tanskan radiokanavat pommittavat meitä tiedoilla. Kadonnut sukellusvene on »breaking news», jokaisen lähetyksen ykkösuutinen. Huolemme syvenee. Aamuruuhkan autojonot ja punaiset liikennevalot tuntuvat pidättelevän meitä ikuisuuden. Päästyämme perille Refshaleøenille näemme kaukaa suuren, raskaan pelastushelikopterin, joka leijuu satama-alueen yläpuolella. Yhtäkkiä kaikki muuttuu todeksi: he etsivät Kimiä. Hän on tuolla jossain.

Refshaleøen näyttää ensisilmäyksellä hylätyltä. Saarimainen alue Amagerin pohjoispuolella kuului aikoinaan suuren Burmeister & Wain -telakalle, ja sen ränsistyneet rakennukset kertovat menneestä loistosta. Nyt graffititaiteilijoiden luovuus valtaa alaa ja polkupyöriä on ruuhkaksi asti. Niemeä vastapäätä, Kööpenhaminaan vievän salmen toisella puolen, ovat Langelinie ja kuuluisa Pieni merenneitopatsas. Tänäkin aamuna, kuten jokaisena aamuna turistisesongin aikana, patsaan luokse on

pysäköity useita turistibusseja. Kaikki haluavat ihastella ja valokuvata merenneitoa. Juuri tänä viikoloppuna Refshaløenilla järjestetään suuri musiikkijuhla. Lavan ja rakenteiden pystyttäjät ja monet muut ovat jo täydessä työssä, vaikka on vasta varhainen aamu. Moni on tehnyt töitä läpi yön saadakseen kaiken ajoissa valmiiksi. Meitäkin luullaan vapaaehtoisiksi ja meille annetaan tilapäinen pysäköintilupa.

Kävelemme yhdessä Olen kanssa muutaman sata metriä ruosteiselle laiturille. Se on sukellusvene Nautiluksen kotisatama. Kaikki näyttää kuluneelta, asvaltissa on reikiä, rikkaruohot kasvavat läpi ja huolenpidon puute näkyy joka puolella. Taustalla kaikuvat äänet suurelta lavalta, jota rakennetaan aivan laiturin viereen. Ole osoittaa eteensä: »Vene oli tässä, saatoin Kimiä vähän matkaa.»

Pyörimme jonkin aikaa satama-alueella ja seuraamme intensiivisesti uutisia puhelimestamme. Ole soittaa puhelun toisensa jälkeen – yritämme turhaan saada varmuutta tai tietoa tilanteesta. Kysymyksiä tulee lisää, mutta vastauksia ei. Tärkeintä olisi tietää, kuinka kauan aluksessa riittää happea. Arviot vaihtelevat, kaksitoista tuntia, kaksikymmentäneljä tuntia. Puolittuuko aika, jos kyydissä on kaksi ihmistä? Kukaan ei tiedä. Ja kuinka syvä Juutinrauma on? Eikö pohjaan syntynytkin kuoppia, kun Juutinrauman silta rakennettiin ja pohjasta kaivettiin hiekkaa? Voiko aluksesta pelastautua, jos se on pohjassa? Mielessä vilisevät tuhannet ajatukset. Missä vene on, missä Kim on? Satamassa vesipisarointia nostattava helikopteri tuntuu todelliselta, tämä koko tilanne muuten ei.

Puramme tunteitamme tekstiviesteihin, joita lähetämme lähipiirille – Kim on kadonnut, hänestä puhutaan uutisissa. Nyt myös Ruotsin media on herännyt. Vaikka Kimin nimeä ei ole vielä julkistettu, pelkästään kadonneen toimittajan ja sukellusveneen yhdistelmä saa toimitukset reagoimaan kesän uutiskiihuudessa.

Päätämme ajaa lyhyen matkan päähän sukellusvenemiehen rapistuneelle hallille niemen itäpuolelle. Ruosteisen oven ulkopuolella roikkuu kyltti, jossa on kirjaimet RML. Ole on jo ollut täällä monta kertaa yön ja aamun aikana. Keksijän lähimpiä työntekijöitä on kerääntynyt hallin ulkopuolelle. Yksi heistä esittäytyy yhteisön manageriksi ja sanoo olevansa yhtä huolissaan kuin mekin. Sukellusvene on kadonnut ja manageria huolettaa, miten tämä kaikki vaikuttaa ryhmän maineeseen.

Vanhassa teollisuusrakennuksessa rakennetaan ensisijaisesti avaruusraketteja. Peter Madsen, sukellusvenemies, jota Kim lähti haastattelemaan, on vakaasti päättänyt olla ensimmäinen yksityishenkilö avaruudessa. Sukellusvenettä on tarkoitus käyttää raketin laukaisualustana. Ensimmäinen miehittämätön lento on suunnitteilla muutaman viikon päästä. Madsen on hakenut ja saanut luvan laukaista raketin merellä Bornholmin lähistöllä. Keski-ikäisenä, yhdeksäs elokuuta, Madsen on kuitenkin jostain tuntemattomasta syystä päättänyt peruuttaa laukaisun.

Vain muutaman kymmenen metrin päässä meistä lojuu vanha raketti. Se näyttää tietiselokuvan rekvisiitalta, mutta viestii täällä käytävästä erikoisesta kilpailusta. Sukellusvenemiehen ryhmä kilpailee toisen samankaltaisen tiimin kanssa siitä, kumpi ehtii ensin avaruuteen.

Sitten yhtäkkiä meille soitetaan. Sukellusvene on nähty ja matkustajat ovat kunnossa! Itken ilosta, helpotus on valtava. Halaamme toisiamme, myös viranomaiset vahvistavat meille tiedon. Muutaman tunnin draama on ohi ja katson kelloa. Voimme vielä ehtiä Berliiniin järkevään aikaan, mutta ensin haluamme tavata Kimin ja halata häntä kunnolla. Joku huudattaa: »Saimme radioyhteyden sukellusveneeseen.» Ole ja Jocke seuraavat sukellusvenetiimiä kauempana sijaitsevaan rakennukseen. Minä lähetän rauhoittavia tekstiviestejä niille, jotka ovat seuranneet levottomina tilanteen kehittymistä Juutinrauman toisella puolen. Poikamme Tom työskentelee valokuvaajana

Helsingborgs Dagblad -lehdessä, ja sukellusvenetapaus on ollut siellä pääuutinen hänen työvuoronsa alusta lähtien. Toimituksessa vain Tomin lähin esimies tietää, että etsitty toimittaja on juuri Kim. Puhumme puhelimesta ja tulemme siihen tulokseen, että Tom voi aivan hyvin pysyä työpaikallaan, hänen ei tarvitse matkustaa Kööpenhaminaan. Kaikkihan on taas hyvin. Kim on pelastettu, hän on turvassa, tarina päättyy tähän. Tai ehkä Kim voi jatkossa tehdä koko jutulla vaikutuksen ystäviin ja sukulaisiin. Mutta kohta käy ilmi, ettei tarina ole päättynyt. Se ei ole vielä edes alkanut.

Jocke ja Ole palaavat pian, ja heidän silmistään paistaa huoli. Sukellusvene on uponnut, ja he ovat saaneet tiedon, että vain yksi ihminen on pelastettu. Se ei voi olla totta, mehän olemme juuri kuulleet, että alus on nähty ja kaikki matkustajat ovat kunnossa. Missä Kim on, hänetkö on juuri pelastettu? Kauhu hiipii taas ajatuksiini. Pian kuulemme, ettei pelastunut ihminen ole Kim vaan sukellusvenemies, jonka huviveneilijä on poiminut vedestä. Hänet lasketaan maihin joko Kastrupin lentokentän tai Dragörin sataman luona. Hyppäämme autoon ja ajamme, ilmeisesti aivan liian lujaa, kohti Kastrupia. Kastrupin satama on autio, jatkamme matkaa Dragöriin. Automatamalla radio pommittaa meitä uutisilla, aamupäivään mahtuvat vain sukellusvenejutun uusimmat käänteet. Ole soittaa puhelun toisensa jälkeen ja yrittää saada jotain selvyyttä tapahtuneeseen. Vallitsee hämmennys, saamamme tiedot ovat ristiriidassa keskenään.

Pieni ja idyllinen Dragörin satama sijaitsee Juutinrauman rannalla. Tähän asti se on tunnettu lähinnä laivamatkoista ja laadukkaista illallisravintoloista satamalaiturin tuntumassa, mutta nyt se on valtavan mediahuomion kohteena. Uutistiimit kuvaavat, puhuvat kameroiden edessä ja seuraavat kaikkea, mitä alueella tapahtuu. Kävelemme lähtöön valmistautuvan suuren, harmaanvihreän helikopterin luo. Jocke yrittää turhaan ylipuhua poliisia pysäyttämään helikopterin: »Kim on tuolla jossain, heidän täy-

tyy jatkaa hänen etsimistään.» Sukellusvenemies istuu yhdessä poliisiautoista. Näemme hänen ääriiviivansa ikkunan läpi. Joitain minuutteja aiemmin hän on noussut maihin, hymyillyt ja nostanut peukalonsa ylös, viestinyt häntä odottaville toimittajille kaiken olevan kunnossa. Sukellusveneeseen uppoaminen surettaa häntä hiukan, mutta »se on vakuutettu», hän toteaa. Uskomme ja toivomme yhä, että hän on jättänyt Kimin maihin jossain rannikolla. Jos venettä kerran ovat vaivanneet tekniset ongelmat, kuten hän kertoo median edustajille, silloinhan olisi järkevää päästää Kim maihin, ettei hän olisi vaarassa, eikä niin?

Ehkä hän on jättänyt Kimin Køgen satamaan. Se on lähellä sukellusveneeseen uppoamispaikkaa, ainakin näin meille on kerrottu. Mutta jos Kim on maissa, miksei hän ole soittanut? Hän olisi ottanut meihin yhteyttä, vaikka hänen puhelimensa olisi hävinnyt tai siitä olisi akku loppu. Puhelimia on joka paikassa, eikä Kim antaisi Olen tai meidän turhaan huolehtia. Pyydämme, että saisimme puhua poliisiauton takapenkillä istuvan sukellusvenemiehen kanssa. Vain hän tietää, mihin Kim on mennyt. Onko Kim vielä aluksella? Toinen poliisi torjuu pyyntöämme, ystävällisesti mutta päättäväisesti. Sen sijaan hän ehdottaa, että ajaisimme Halmtorvetin poliisiasemalle Kööpenhaminan keskustaan. Ajammeko Køgeen etsimään vai teemmekö kuten poliisi sanoo? Mietittyämme hetken autossa päätämme seurata sukellusvenemiestä. Hänhän tietää, mihin Kim on päätenyt. Kim lähti hänen mukaansa eilen illalla, ja nyt mies on tullut yksin takaisin. Missä Kim on laskettu maihin? En pysy enää laskuissa, kuinka monta kertaa soitamme Kimin kaikkiin puhelinnumeroihin – hänellä oli sekä tanskalainen, ruotsalainen että amerikkalainen sim-kortti. Lähetämme Kimille myös lukematomia viestejä Messengerissä.

Rauhoittavat viestit läheisillemme Skåneen ovat vaihtuneet paljon huolestuttavampiin: *Kim on yhä poissa, emme tiedä, missä hän on tai mitä on tapahtunut.*

Halmstorvetin poliisiasema sijaitsee lähellä Istedgadea, yhtä Kööpenhaminan huonomaineisimmista alueista. Emme löydä autolle paikkaa, vaikka ajamme kierroksen toisensa jälkeen. Lopulta päätämme pysäköidä poliisiasemalle, poliisiautoille tarkoitettuun ruutuun. Juuri nyt parkkisakko tuntuu pieneltä murheelta.

Ystävällinen mutta vakava poliisi ottaa meidät vastaan ja vie meidät sisustamattomaan huoneeseen kellarikerrokseen. Odotamme, vaikkemme tiedä, mitä. Toivomme, että saisimme kuulla Kimin löytyneen ja hänen olevan kunnossa, mutta sellaista tietoa ei tule. Puhelimet ovat meidän yhteistemme ulkomaailmaan. Alamme ymmärtää, että median huomio on siirtynyt Dragöristä Halmstorvetille ja nyt toimittajat odottavat poliisiaseman ulkopuolella.

Ole haetaan ensimmäisenä kuulusteluun suuren rakennuksen toiseen osaan. Pian meidätkin saatetaan huoneeseen, joka näyttää rikostutkijoiden omalta työhuoneelta, nimikoiduista kahvikupeista ja treenikasseista päätellen. Ikkunoista näkyy harmaita kattoja ja huomaan, että olemme jossakin ylimmistä kerroksista. Meille tarjotaan kahvikupilliset ennen kuulustelun alkua.

Istumme viereisissä huoneissa, ja ilmeisesti meiltä kysytään samat perusteelliset kysymykset. Hiuksensa poninhännälle sitonut noin nelissäkymmenissä oleva naispoliisi kirjaa ylös minun todistajanlausuntoni. Ihmettelen hiukan, kun huomaan, että hän kantaa asetta vyöllään, samoin kuin kaikki hänen kollegansa. En osaa kuvitella, että Ruotsissa poliisit konttorityössäkin olisivat aseistettuja, mutta en kysy asiasta.

Kamppailemme yhdessä ruotsin ja tanskan sekoituksella eteenpäin, ja minä yritän vastata poliisin kysymyksiin. Hän kysyy ensimmäisenä, milloin olen viimeksi puhunut Kimin kanssa.

»Pitäkää hauskaa Berliinissä, nähdään tiistai-illalla. Rakastan sinua, pus!» Kim sanoi minulle viime torstaina lounasaikaan.

Olin ulkoiluttamassa koiraa kauniina loppukesän päivänä ja soitin Kimille. Hän halusi kuulla mielipiteemme Olesta, jonka olimme tavanneet ensimmäisen kerran edellisenä iltana. Vitsailin ja sanoin, että annan kiitettävän arvosanan, ja lisäsin, ettei häntä kannata päästää menemään. »Ei pelkoa että päästäisin, tämä kestää loppuelämän, joten sen kun totuttelet tilanteeseen», Kim vastasi.

Kuulustelussa saamme kukin kertoa Kimistä, hänen elämästään, terveydentilastaan, töistään ja tulevaisuudensuunnitelmistaan. Hänen ystävästään ja suhteestaan Oleen. Kerromme Kimin ja Olen päätöksestä muuttaa Kiinaan ja viimeisestä tapaamiskerrostamme. Mekin esitämme kysymyksiä: eikö Kimin puhelinta voida jäljittää? Mistä ja milloin hän on soittanut viimeisen kerran? Tiedämme, että hän lähetti kuvia Olelle juuri ennen kuin hänen piti sukeltaa Juutinrauman pohjaan. Mitä sen jälkeen on tapahtunut?

Mitä sanoo tyttäreemme kanssa merelle lähtenyt Peter Madsen? Mihin hän on jättänyt Kimin? Emme saa vastauksia. Sen sijaan minua kuulustelevalle poliisi kertoo, että Peter Madsen on pidätetty. Olen ällikällä lyöty – miksi? Tavallinen menettelytapa, minulle sanotaan, välttämätön toimenpide, jotta oikeuslääkäri voi tutkia hänet ja taata hänen oikeutensa. Pahat aavistukset alkavat silti itää. Kimin katoamisesta on kulunut aivan liian monta tuntia. Hän ei pysyttele poissa tarkoituksella, hän ei ole lähtenyt kenenkään toisen matkaan, hänellä ei ollut itsetuhoisia ajatuksia, päinvastoin. Hänen silmistään loisti onni, kun tapasimme päivää ennen katoamista. Ole on hänen elämänsä rakkaus, ja heidän yhteiselämänsä on vasta kunnolla alkamassa. Jos Kim olisi loukkaantunut, jonkun olisi pitänyt löytää hänet jo. Olemme tiheästi asutulla alueella pohjoismaisessa pääkaupungissa.

Tom on matkustanut Kööpenhaminaan työpaikaltaan Helsingborgista. Hänet ohjataan poliisiasemalle niin, etteivät toimit-

tajat huomaa häntä. Istumme yhdessä poliisien taukokuoneessa ja odotamme, että saamme lukea kuulustelumme paperilta. Niitä tarvitsee korjailla, tanska ja ruotsi eivät aina ole täysin yhteensopivia. Halmtorvetin taukokuone näyttää samalta kuin taukokuoneet yleensä: suuri jääkaappi, tiskiallas, kahvinkeitin. Seinällä on ilmoitustaulu, jonka tilasta kilpailevat lähipizzerian ruokalista, ammattiliiton tiedote ja paperi, jonka oletan työvuorolistaksi. Pitkällä pöydällä on käytettyjä kahvikuppeja, suola- ja pippurisirotin, pari päivälehteä ja kaukosäädin yhtä seinää hallitsevaan televisioon. Tom laittaa television päälle, kun istumme odotamassa kuulustelujen lopullisia versioita ja juomme lisää automaattikahvia. Sukellusvedendraama on pääuutinen. Yhtäkkiä ruudun alareunassa juoksee teksti: *Peter Madsen on pidätetty ruotsalaisen toimittajan murhasta.*

Aika pysähtyy. Tuo ei voi olla totta. Kim on jossakin, me vain odotamme, että hän ottaa meihin yhteyttä. Huoneeseen astu-
neet poliisit näkevät saman kuin me.

Ei kuolinueutista kuuluisi saada tällä tavoin. Se ei ole kenekään vika, mutta tuntuu kuin joku tempaisisi rajusti maton jalkojeni alta. Televisiouutisissa puhutaan meidän tyttärestämme, meidän Kimistämme. Kimistä, joka on matkannut maailman ympäri, ottanut harkittuja riskejä työssään, Kimistä, joka on aina pitänyt meihin yhteyttä, kun on ollut internetin tavoitettavissa. Vähitellen sanat uppoavat tajuntaani. Poliisi olettaa, että Kim on tapettu Nautiluksella. Poliisit ovat selvästi järkyttyneitä tapahtuneesta ja kauhistuneita tavasta, jolla me olemme saaneet kuulla uutisen. He saattavat meidät ulos hiljaisuuden vallitessa ja varmistavat, ettei meitä vastassa ole toimittajia.

Auto on paikoillaan, ilman sakkolappua. Päätämme ajaa Refshaleøenin kärkeen, jossa Madsen sanoo laskeneensa Kimin maihin torstai-illalla. On pimeää ja vähän tuulista, ja huomaamme, ettemme ole ainoat ihmiset paikalla, toimittajat ovat samalla

asialla. Ajamme edestakaisin tietä, jota Kimin olisi pitänyt kulkea, jos hänet olisi laskettu maihin. Onko jotain voinut tapahtua hänen kotimatallaan? Sitkeä toivo elää yhä. Voisimmepa herätä ja todeta, että kaikki on ollut vain pahaa unta.

Myöhään illalla palaamme kotiimme Gislövs strandmarkiin, Skånen etelärannikolle. Meidän piti olla lomamatkallamme viisi päivää, nyt palaamme takaisin samana päivänä. Se tekee kipeää, sekä henkisesti että fyysisesti. Emme ole syöneet koko päivän mitään, olemme vain juoneet valtavan määrän pahaa kahvia. Avaamme television – se kertoo samaa kuin puhelin, radio ja lukulaite. Kaikkialla kerrataan uutista naistoimittajasta, joka on kadonnut Kööpenhaminassa juttukeikalla kotitekoisen sukellusveneen kyydissä.

Televisiossa näytetään kerta toisensa jälkeen Peter Madsenin maihinnousua. Hän kompuroi veneen kannella ja näyttää satamassa odottaville toimittajille peukkua. Hän ei näytä millään tavoin järkyttyneeltä, vaikka hänen aluksensa on juuri uponnut ja hänet on pelastettu merestä. Toistaiseksi vain harvat tietävät, että tämä hirvittävä tragedia koskettaa juuri meidän perhetämme. Se muuttuu pian. Atlantin toisella puolen uutinen Kimin katoamisesta on jo alkanut levitä. Yksi Kimin ystäväistä työskentelee CPJ:ssä, Committee to Protect Journalists -järjestössä, ja hänen eurooppalaiset kollegansa ovat tiedottaneet kadonneesta toimittajasta. Kello 23.43 Mustafa Hameed kirjoittaa suljetussa Facebook-ryhmässä, että kyseessä on Kim. Ihmiset ympäri maailman reagoivat heti – Kimillä on ystäviä kaikkialla.

3. LUKU

Tai ehkä olen ulkomaantoimittaja, se voisi olla hauskaa. Niin Kim vastasi vuonna 2011, kun paikallislehti *Trelleborgs Allehanda* kysyi häneltä haastattelussa, mitä hän tekee viiden vuoden kuluttua. Haastattelun aikaan Kim on 24-vuotias ja valmis lähtemään maailmalle, harjoittelupaikkaan Euroopan unionin lähetystössä Intian New Delhissä. Hän on juuri valmistunut LSE:stä, London School of Economics and Political Sciencesta. Hän on innokas lähtemään matkaan ja kokeilemaan siipiään.

Viiden vuoden kuluttua työskentelen jossain kansainvälisessä organisaatiossa. Haluaisin tehdä diplomatiaan liittyviä töitä. Jotain kehitykseen, kehitysmää-apuun, konfliktien ratkaisuun ja oikeudenmukaisuuteen liittyvää. Tai ehkä olen ulkomaantoimittaja, se voisi olla hauskaa.

Ajatus toimittajaksi ryhtymisestä oli siis jo olemassa, vaikkakin haparoivana. Vajaa kaksi vuotta myöhemmin saimme kuulla, miksi diplomatia sai jäädä. Silloin Kim oli voittanut ensimmäisen palkinnon Foreign Press Associationin nuorille toimittajille suunnatussa kilpailussa. Palkinnot jaettiin vain muutamaa viikkoa ennen kuin hän valmistui toimittajakoulutuksesta Columbian yliopistosta New Yorkissa. Palkinnon saaminen on suuri kunnia, ja palkintosummakin merkittävä. Näin Kim itse selitti ammatinvalintaansa kiitospuheessaan:

Suuret kiitokset. Tämä on jännittävää aikaa aloittaa toimittajan-uraa. Vanhempani yrittävät edelleen ymmärtää ammatinvallintaani. Hehän ovat siis molemmat itsekin toimittajia. Äitini aloitti paikallislehden reporterina ylioppilaskirjoituksia seuraavana päivänä. Siihen aikaan käytettiin kirjoituskoneita.

Uutiskuvaaja-isäni aloitti vielä aiemmin. Kun hän oli viidentoista, hän ajoi mopolla neljänkymmenen kilometrin matkan rannikolle paikkaan, jossa hän oli kuullut The Beatlesin harjoittavan joogaa. Hän onnistui ottamaan kuvan George Harrisonista ja myi sen noin viidellä dollarilla. Ajat ovat todella muuttuneet.

Vanhempani ovat aina olleet kokopäivätoimissa, joten olen viettänyt suuren osan lapsuudestani toimituksissa. Ja matkustaen. Perhelomistamme tuli aina juttukeikkoja. Tai ehkä se oli toisin päin. Kun koulukaverini matkustivat Kreikkaan tai Italiaan, me matkustimme bussilla Meksikon rajan yli tai haastattelimme orjien jälkeläisiä Karibialla. Lapsuuteni ei ollut kaikkein tavanomaisin ruotsalainen lapsuus.

Vanhempani eivät kylläkään uskoneet, että heistä tulisi amatillisia esikuviani. Heillä oli suuria odotuksia minun suhteeni, kun valmistuin yliopistosta suvun ensimmäisenä. Tai ainakin he odottivat, että tekisin töitä, joilla tienaisi sen verran, että pystyisin tukemaan heitä, kun he jäävät eläkkeelle. Tai että pystyisin edes maksamaan opintolainani takaisin. Pikkuveljeni on työskennellyt uutiskuvaajana viimeiset neljä vuotta, joten hän on menetetty tapaus.

Jonkin aikaa minun tilanteeni näyttikin lupaavalta – vuosi sitten olin juuri valmistunut kansainvälisten suhteiden ohjelmasta, työskennellyt Ruotsin lähetystössä Australiassa ja Euroopan unionille Intiassa poliittisena toimittajana. Mutta diplomaattimaailmassa kirjoittaminen on aivan omanlaistaan. Minusta se tuntui ristiriitaiselta. Olin maailman jännittävimmissä paikoissa, raportoin mielenkiintoisista asioista, mutta

kirjoitin silti melko latteita juttuja. Diplomaattikielellä ei ku-
vailla ympäristöä tai henkilöitä. Ja mitä mielenkiintoisempi
aihe, sitä pienempi lukijakunta. WikiLeaksin aloittaessa pal-
jastuksensa saimme huomata, että diplomaattien joukossa on
monta taitavaa toimittajaa, joiden tekstit ovat vain harvojen
luettavissa. Suurin osa kirjoitetusta myös kryptattiin.

Kun tulin tänne, minulla ei juuri ollut kokemusta toimittajan
työstä. Olen saanut oppia nopeasti. Ja kun kahden viikon pääs-
tä valmistun, yleinen pessimismi vallitsee sekä alalla että alaa
kohtaan. *Wall Street Journal* on juuri listannut sanomalehtitoi-
mittajan vuoden 2013 huonoimmaksi ammatiksi, se on sijoitet-
tu viimeiseksi kahdensadan ammatin listalla, metsurin alapuo-
lelle. Ulkomaantoimittajan asema on, mikäli mahdollista, vie-
läkin vaikeampi, sillä moni lehtitalo on jo usean vuoden ajan
vähentänyt ulkomaille lähetettäviä toimittajia. Mutta siinä on-
kin nykyjournalismin paradoksi, sillä ihmiset kuluttavat enem-
män uutisia kuin koskaan ennen. Maailmaa myös seurataan laa-
jemmin kuin koskaan. En usko siis lainkaan, että ulkomaan-
raportointi on katoamassa, se vain muuttaa muotoaan.

Isäni on aina sanonut, että hyvä toimittaja on oikeaan aikaan
oikeassa paikassa. Ajoimme usein kiertoteitä, kun hän haki mi-
nut koulusta, kun hän halusi ottaa kuvia pudonneesta lento-
koneesta tai todistaa takaa-ajoa. Vaikka moni asia on muut-
tunut nopeasti, yksi on pysynyt samana. Uusi tekniikka tai
kommunikaatioyhteydet eivät voi korvata paikan päällä rapor-
tointia. Bostonin tapahtumat, Bostonin maratonille tehty isku
viime viikolla, ovat yksi esimerkki siitä, mitä huono raportoin-
ti yhdistettynä sosiaaliseen mediaan voi aiheuttaa. Minä olen
oppinut ainakin sen, ettei tapahtumapaikalla olemista voi kor-
vata millään.

Siksi Foreign Press Associationin tunnustus on minulle tär-
keä. Kolmen viikon päästä aloitan harjoittelun Hongkongissa
South China Morning Postissa. Vaikka vietinkin paljon aikaa

toimituksissa lapsena, tämä on ensimmäinen harjoitteluni ammattimaisena toimittajana. Koska ulkomaantoimittajan ammatti tarjoaa epävarman tulevaisuuden, olen todella iloinen, että joku uskoo minuun ja reportaaseihin, joita aion tehdä. Olen ylpeä siitä, että saan olla täällä tänä iltana.

Vanhempani ovat melkein jo lakanneet kyselemästä varasuunnitelmani perään, eli mitä siis teen, jos siipeni toimittajani eivät kannakaan. Onkin totta, että nyt on erikoinen aika ryhtyä toimittajaksi, mutta minä en malta odottaa!

4. LUKU

Lauantai 12. elokuuta 2017

Heräämme lähes unettoman yön jälkeen elämämme hirveimpään lauantaihin. Tänä aamuna meidän oli tarkoitus nauttia hotelliaamiaista Berliinissä. Aioimme tapamme mukaan kävellä pitkin kaupunkia, istahtaa ravintolan terassille, nauttia ehkä veneretkestä Spree-joella. Sen sijaan yritämme sulatella eilisen tapahtumia. Nyt on kulunut puolitoista vuorokautta Kimin noususta sukellusveneeseen kyytiin. Mitä hänelle on tapahtunut? Toivomme on hiipumassa. Jos Kim on elossa, miksei hän ota yhteyttä? Miksi Tanskan poliisi kutsuu katoamista murhaksi?

Kello 10.00 viranomaisten koneisto Kööpenhaminassa pyörähtää käyntiin. Saamme pian huomata kantapään kautta, että tässä prosessissa myös Kimin nimi julkistetaan. Kuluu vain muutama minuutti, ja sitten media Juutinrauman molemmin puolin on kimpussamme. Mitä me voisimme sanoa? Emme yhtään mitään. Emme tiedä mitään muuta kuin että Kim on kadonnut jäljettömiin. Tyydyttääksemme median kasvavan nälän – joka on meille kovin tuttua – päätämme antaa lehdistöille, radiokanaville ja televisiolle lyhyen tiedotteen:

**Tarina koko maailmaa kuohuttaneen
henkirikoksen uhriksi joutuneesta toimittaja
Kim Wallista ja hänen vanhempiensa taistelusta
tietää totuus tyttärensä kohtalosta.**

ELOKUUSSA 2017 nuori toimittaja Kim Wall astuu Kööpenhaminan rannalla omatekoiseen sukellusveneeseen, jota ohjaa tanskalainen keksijä Peter Madsen. Wallin tarkoitus on haastatella Madsenia samalla kun tämä esittelee rakentamaansa sukellusvenettä. Wall ja Madsen suuntaavat kohti Juutinraumaa, ja Wall vilkuttaa rannalla lähtöä seuraaville ihmisille. Kuluu muutama tunti. Sitten sukellusvene uppoaa, ja merestä pelastetaan vain yksi ihminen, Peter Madsen. Kim Wall on kadonnut.

Aamuyön tunteina Kim Wallin vanhemmat heräävät painajaiseen, joka ei koskaan lopu. Tanskalaisten ja ruotsalaisten viranomaisten jatkaessa etsintöjään sukellusveneeseen viimeisen illan tapahtumista alkaa paljastua kauhistuttavia asioita. Kun Kim Wallin kohtalo lopulta ratkeaa, Ingrid ja Joachim Wallin on päätettävä, miten jatkaa eteenpäin. Miten selvittää musertavan surun kanssa? Heidän vastauksensa on kertoa maailmalle, minkälainen heidän rakas tyttärensä oli, mihin hän koko sydämeästään uskoi ja mitä kaikkea hän paloi halusta saavuttaa. Heidän on myös tavalla tai toisella jatkettava Kim Wallin työtä. Se on ainoa keino: vain siten valo voi voittaa pimeyden.

